

РЕЗЮМЕ

На монографичния труд на гл. ас. д-рТаня Драгнева Стоянова „Детско-юношески периодичен печат 1871-1918”

Периодичният печат е важна част от писмената култура на едно общество. Началото на модерната журналистика се свързва с буржоазните революции. У нас началото на този процес трябва да се търси през XIX в., във времето на Зрялото възраждане. Процесите, бележещи развоя на детско-юношеския периодичен печат, са съпоставими с тези, които характеризират периодиката за възрастни. В същото време спецификата на детската литература маркира доминантите, отнасящи се до същностни проявление на детското списание, вестник и библиотека.

Коментиран през призмата на детската литература, XIX в. е векът на Българското просвещение. Култът към образование и образованият човек задават основните доминанти в българската детска литература. Детско-юношеският периодичен печат може да се коментира като функция, средство и цел на образователните стратегии на държавата.

В периода до Първата световна война периодиката за деца и юноши се развива в една слаба конкурентна среда поради това, че детската литература у нас е представена предимно на страниците на учебниците и учебните помагала. В полето на литературата за най-малките все още не може да се говори за професионализация на литературния труд. А в областта на периодиката за деца липсва диференциация на книжовните дейности. Повечето функции, свързани с издаването и разпространението на вестници и списания за деца, се изпълняват от хора, професионално свързани с педагогиката. Техните усилия са насочени към образователните изисквания на училището, а потенциалните им читатели са ученици. Това задава същностни характеристики на периодиката за деца като: енциклопедизъм, аполитичност, аморфност на жанровите форми и редица други.

Настоящият труд прави опит да очертае спецификата на детско-юношеския периодичен печат през периода от 1871 г., когато излиза първото списание за деца, до Първата световна война. Очертани са социокултурните, икономическите и политическите условия, предпоставящи динамичното му развитие.

Обяснението на доминантните черти на периодичния печат налага изясняването на редица важни въпроси от неговото битуване като: периодичният печат в контекста на образователния процес; средствата за осъществяване на образователните стратегии в полето на художествената, научнопопулярната и публицистичната литература; отношението между педагогическа целесъобразност и художествена условност в полето на художествената литература; изграждането на жанровата система на литературата за деца и юноши; особености, породени от медийното ѝ битуване; периодиката като фактор за „попълване” на инструментариума и фонда на детската литература и др.

Специално внимание е отделено на участниците в този културен диалог: редактори, писатели, преводачи, издатели, художници и читатели.

Отговорите на тези въпроси са търсени по страниците на един огромен емпиричен материал: списания, вестници и библиотеки. Направен е опит прегледът на емпирията да се постави в контекста на времето, в което е създаден, чрез прегледа на студии, статии, рецензии, писани по актуални проблеми на печата. Коментирани са и съвременни изследвания по проблема.

Периодичните издания са от същностно значение за всяка национална култура, доколкото те отразяват най-важните етапи в нейното обществено-политическо, стопанско и културно развитие. От друга страна, те са стимул за това развитие. Детско-юношеският периодичен печат заема особено място в общия поток на периодични издания. Той трябва да се разглежда в контекста на периодиката за възрастни. Но за да бъде осмислена неговата роля, трябва да се имат пред вид преди всичко факторите, които оказват най-голямо влияние върху неговите проявления. Уникалността му се дължи преди всичко на факта, че

той е предназначен за една аудитория, която се припознава по възрастов критерий. Създателите на едно периодично издание трябва да се съобразяват с интелектуалното ниво на определена група, към която то е адресирано.

Какви са основните характеристики на нашия детско-юношески печат до Първата световна война? Как те се вписват в контекста на периодичния печат за възрастни? Какви са факторите, формиращи функционалната му насоченост? В какви разновидности се проявява? Ще ни интересуват тези въпроси, както и ред други въпроси, интересни за всяко периодично издание като: периодичност, разпространение, тиражи, реклама и др.

Детско-юношеският периодичен печат е част от фонда на детската литература. И докато през предосвобожденския период тя е представена главно на страниците на учебната литература, през разглеждания период периодичният печат формира облика на детско-юношеската литература въобще.

Детският периодичен печат се развива по свои закони, има свои специфични черти, които легитимират неговата запазена територия, отличаваща се съществено от тази за възрастни. Когато говорим за периодичен печат, най-често визираме вестници или списания, разпространявани масово и имащи краткотраен ефект, поради характера на съставлящата ги информация върху съзнанието на четящата публика. Не такава е съдбата на детско-юношеския периодичен печат. Докато главната цел на периодичния печат за възрастни да информира не подлежи на дискусия, то задачите на детско-юношеския печат са следствие от образователните проекти на обществото. В този смисъл отликите на детско-юношеския период от този за възрастни трябва да се търсят в две посоки:

- функционална – визираща връзката между педагогиката и литературата;
- възрастова – насочена към адресата на този вид литература.

Най-важната черта на нашия периодичен печат от разглеждания период е просвещенската му насоченост. И ако XIX век, разгледан през призмата на нашата детско-юношеска литература, може да се определи като векът на Българското просвещение, рефлексите на тези процеси могат да бъдат открити много години след Освобождението. Причините са в основните акценти на детската литература, свързани с образованието и възпитанието на децата. Всички останали особености на периодиката за деца и юноши могат да се разгледат като последица от това.

Важна особеност на детско-юношеския печат е неговата монолитност, проявяваща се най-често в енциклопедизма на съдържанието. Целта на редакторите е да дадат информация за всичко, което да допълни учебника, та даже и да бъде в повече. Енциклопедизмът е белег на времето, в което се ражда българският периодичен печат. Но, от друга страна, той е и функция на задачите, които обществото предявява към детската литература.

На детското списание се вменяват „задължения“, които са трудно постижими в периодиката за възрастни. Но редакторите (интуитивно или аналитично) отговарят на тези изисквания. Още първото списание за деца „Пчелица“ има енциклопедичен характер. Петко Славейков създава една идейно-тематична и съдържателна матрица, която следват почти всички следващи издатели на детски списания. Много често в уводните статии на едно или друго списание или вестниче се посочват амбициите на редакторите, които не винаги отговарят на възможностите, но чертаят програма, която отговаря най-точно на представата за енциклопедичност на съдържанието.

Енциклопедичността е важен знак за разбирането на редица същностни характеристики на детско-юношеската периодика. Например аморфността в жанровата система на детската литература до голяма степен е продиктувана от факта, че много христоматийно известни до днес творби са публикувани първо на страниците на детските списания и вестници. Много от текстовете трудно се поддават на жанрови дефиниции: приказките са в стихове, а много от писаните в немерена реч не съдържат нищо приказно; стихотворения „разказват“ сюжети, по които може да се научи урок по география или

история; научнопопулярно съчинение с географска тематика преминава в пътепис, разказът в есе; новинарското съобщение носи елементи на разказ и други подобни. Целите, които преследват всички тези текстове, са подчинени на една обща образователна стратегия, където проблемите на жанровата форма често пъти не са от първостепенно значение.

Важна особеност на периодичния печат за деца, която съществено го отграничава от периодиката за възрастни, е неговата аполитичност. Тя е последица от неговата възрастова обвързаност. В същото време детското списание и вестник са призвани да възпитават личности с гражданско поведение. Това е последица от възпитателните функции на училището, от една страна, и от просвещенските идеали на българския XIX век, от друга.

Функциите на детско-юношеския периодичен печат трябва да се търсят в два аспекта:

- от една страна, той изпълнява образователно-възпитателни задачи, които са свързани с развитието на образователната система у нас, особено в годините след Освобождението през 1878 година;

- от друга страна, има много важна роля за конституиране на художествената детско-юношеска литература, за формиране на жанровата ѝ система, за утвърждаването на нейната специфичност в отношението ѝ към голямата литература.

Детската литература демонстрира своята различност от тази за възрастни в най-тясна връзка с педагогиката. Нейната познавателна, образователна или, най-общо, възпитателна функция никога не са възприемани в конфликт с естетическата ѝ природа. Точно обратното. Основната функция на детската литература от зората на нейното създаване е да служи за създаването на един нравствен възпитателен идеал. Това е и основната задача на училището и на педагогическата мисъл в годините до Първата световна война, а детската литература (художествената и научнопопулярна) е един от инструментите за постигането ѝ. В този смисъл е съвсем логично от детската периодика да се очаква да отговори на нуждите на училището и на нарасналите потребности от детско четиво.

Не трябва обаче да се абсолютизира просветителската линия на нашия детско-юношески печат от този период. Защото детето читател не е само и единствено обект на възпитание. Някои списания и вестници имат специални рубрики, в които се дава думата на читателите. Така децата от обект на възпитание се превръщат, макар и бавно през тези години, в субект на литературно творчество.

Тук от съществено значение е и фактът, че в разглеждания период българската детско-юношеска литература е представена предимно на страниците на вестниците и списанията. Всички детски писатели започват творческия си път на страниците на най-добрите списания и вестници. Редакторите ги търсят, възлагат им големи надежди, защото талантливите писатели по правило гарантират високите тиражи и дългия живот на изданията. В „Звездица” и „Младина” например правят творческия си дебют Васил Иванов Стоянов, Чичо Стоян (Стоян Попов), Дора Габе, Ран Босилек. Първите самостоятелни авторски книги на много от тях излизат като притурки на списания. Така например списание „Звездица” издава като подарък за своите абонати за 1898 г. стихосбирката на Чичо Стоян „Детска китка” (1898). Като притурка на същото списание е издадена и първата стихосбирка на Васил Иванов Стоянов „Стихотворения за деца” (1904).

Видовото разнообразие в областта на детско-юношеския печат не е толкова голямо, както при периодиката за възрастни. Причините се дължат на възрастовите особености на адресата. В обсега на периодиката за деца липсват ежедневници, годишници, научни трудове, известия, бюлетени и др. До Първата световна война са ни познати три вида периодични издания: списания, вестници и библиотеки. Според съдържанието на публикуваните в тях материали периодичните издания могат да бъдат обособени в четири групи:

Литературно-художествени. Това е най-голямата група. В тези списания преобладават (без обаче да са единствени) произведения на художествената литература.

Поради енциклопедизма на периодичния печат в тях могат да бъдат открити научнопопулярни разкази, съобщения, публицистични материали, реклами; някои съдържат и забавни страници. Сред тази група са най-успешните проекти на детската периодика до Първата световна война. Такива са списанията „Детинска почивка“, „Младина“, „Звездица“, „Китка“, „Градинка“, „Теменужка“, „Другарка“, „Светулка“, „Детска радост“, „Майска китка“, „Венец“, „Веселушка“; вестниците „Славейче“, „Чавче“, „Слънчице“ и др.

Научнопознавателни

Това са списания, в които преобладаващият брой материали са научнопопулярни, като тематиката е съобразена с различните дисциплини, включени в учебната програма. До Първата световна с такова съдържание е списание „Естествознание и география“. Заглавието дефинира двете области, от които са текстовете.

Периодични издания за художествено възпитание

Такива са „Картинна галерия за деца и юноши“, „Пенкини картинки“, „Славееви гори“ (музикална библиотека), „Музикална библиотека за деца и юноши“.

Издания с религиозно съдържание

Такова е списанието „Християнче“, определено от редакторите, пък и както подсказва заглавието му, като „Детско религиозно-нравствено списание“.

Имайки предвид факта, че съдържанието на периодиката за деца и юноши има енциклопедичен характер, е трудно да се говори за специализирани издания. Научнопознавателните и списанията за художествено възпитание биха могли да се обособят като такива, доколкото дават информация в определена област на науката и изкуството.

Характеристика на различните видове издания според съдържанието им не трябва да се абсолютизира, тъй като много малка част от тях са в „чист“ вид. Болшинството например съдържат художествени материали, макар че не са литературно-художествени.

Към днешна дата е трудно да се посочат заглавията на всички издавани до Първата световна война вестници, списания и библиотеки за деца. Някои от тях поради локалното си разпространение са останали само на територия, на която са били списвани. Това са главно ученически опити, правени под ръководството на учители, и разпространявани често само в рамките на едно училище. Библиографията на Стефан Иванов е най-системното и най-пълно изследване на периодиката за деца и юноши, но и там не са включени всички заглавия. За някои от периодичните издания има кратка информация или препратки, но установяването им в библиотечните фондове е невъзможно.

Спорен е въпросът относно началото на периодичния печат след Освобождението. Със сигурност знаем, че първото списание, предназначено специално за деца, е Славейковата „Пчелица“ от 1871 г. Славейков е имал намерения още в средата на века да издава списание за деца („Пчелица за българските дечица“), но намеренията му се осъществяват около 20 години по-късно. В първото списание на Славейков „Смесна китка“ има и такива произведения, които са предназначени за детска възраст (стихотворението „Китка“ например), но като цяло списанието не е адресирано към децата. На следващата година (1872) Георги Живкин прави опит да издава литературно списание за деца във Виена – „Книжовен имот за децата“, от което излизат два броя. То съдържа дълги разкази с нравоучително съдържание. В някои списания за възрастни могат да се прочетат произведения за деца, но, като цяло, тяхното съдържание не е адресирано само към детска аудитория. Например сп. „Училище“ от третата си годишнина през 1873 г. започва да излиза с уточняващото подзаглавие „Списание за учители, родители и деца“.

Началото на периодичния печат за деца не бележи драматична изостаналост в сравнение с него, като се има пред вид фактът, че първото списание за възрастни „Любословие“ е от 1844 г. Процесите в последните години на Българското възраждане са динамични, но не трябва да се пренебрегва и фактът, че Възраждането не припознава своя адресат възрастово.

Динамиката в развитието на детско-юношеския печат се променя в зависимост от развоя на печата за възрастни. Което пък, от своя страна, предполага, че те се подчиняват на едни и същи закономерности от политически, стопански и социокултурен характер. Така например в първото десетилетие от своето следосвобожденско развитие в периодичния печат за деца излизат по едно - две издания годишно.

През следващите години процесите се развиват по-динамично. Ускорението се дължи на редица обществено-политически промени и социокултурни условия (Законът за Народното просвещение, Законът за печата, развитието на образованието и др.). И докато през първите години на своето съществуване периодичните издания за деца не могат да се похвалят с продължително съществуване, то през 90-те години започват своето литературно битие няколко много успешни списания и вестници. В годините до Първата световна война най-дълго излиза „Младина” (1891-1915), след това „Звездица” (1892-1914). Някои от стартиралите преди 1918 г. продължават да излизат и след това. Такива са „Картинна галерия за деца и юноши” (1905-1925), „Детска радост” (1910-1947), „Светулка” (1906-1947), „Венец” (1911-1943). По-кратък е животът на вестничетата за деца. Някои от тях излизат само в един брой („Здравец”, „Детска беседа”, „Пеперудка”). Други са приложения на списания и главната им роля е да ги рекламират. Такива са „Лястовичка” (приложение на сп. „Пчелица”) и „Слънчице” (приложение на сп. „Светулка”). Последното излиза 19 години (непоследователно от 1910 до 1938) и успехът му е продиктуван от успеха на списанието. Има и такива като „Чавче” на Елин Пелин (1913-1914), които, макар че не се радват на дълъг живот, са сред най-добрите периодични издания за деца. Разбира се, има еднодневки и сред списанията. Това е особено характерно за първото десетилетие. Такива са „Зора” (1897 – пет броя), „Здравец” (1898 – един брой), „Ученически другар” (1899 – един брой), „Градинка” (1903 – два броя), „Детска беседа” (1905 – един брой). и др. Те не са оставили следа в развитието на детската литература и към днешна дата имат само литературноисторическо значение. Причините за това едно списание или вестниче да не успее на книжния пазар, могат да се търсят в различни посоки. Повечето редактори имат финансови затруднения, които пък се дължат на лошото разпространение. От друга страна, не трябва да се забравя и фактът, че годините преди Първата световна война са време, когато се търсят автори, много от списанията разчитат на преводи, качеството на които ги прави непопулярни. Не на последно място, това е време, когато все още не може да се говори за професионализация на литературния труд в полето на детската литература. Все още не са получили своята диференциация различните книжовни дейности. На един редактор често му се налага да бъде издател, автор и преводач. И на този фон логично е да успеят тези списания и вестници, които имат редовни и талантиливи сътрудници.

Не е случаен при това фактът, че успешните издания са редактирани от успешни писатели или редактори, които имат опит в други издания.

Поезията за деца е доминираща през този период от развитието на детската литература. Това впечатление се създава от прегледа на излезлите стихосбирки. По страниците на периодичния печат от разглеждания период обаче преобладаващо място заема прозата. Това става очевидно при прегледа на всяко периодично издание. Говорим само за количествени параметри. В естетическо отношение поезията има по-добри образци в сравнение с художествената проза. Поезия за деца се публикува не само в стихосбирки и учебници. Редица периодични издания, някои от тях само с историческо значение към днешна дата, са се „ползвали” от поезията за деца. Голяма част от тези стихотворения, подобно на книжните тела, в които са публикувани, днес са непознати. Но те чертаят тенденции не по-малко значими от другите, тези, които могат да бъдат прочетени в стихосбирките и в много по-късни сборници и читанки и които сме свикнали да номинираме като христоматийни. Това е достатъчна причина те да бъдат проучени.

При прочита на поезията по страниците на периодичния печат се очертават доста въпроси като: На страниците на кои издания (вестници, списания, библиотеки) се

публикуват задължително и къде спорадично? Каква оценка им дават техните съвременници с оглед на социалните им употреби? Каква е връзката им с поетическата система на създадените преди тях стихотворения? Кои са авторите и какви са мотивите им да ги създадат? Доколко са оригинални? Какви „стихотворни типове“ могат да бъдат открити по страниците на периодичния печат? Какви тенденции, най-общо, бележат тези творби? Във връзка с последното: доколко те са плод на педагогически намерения (подобно на създадените до Освобождението) и доколко чертаят нова линия в поезията за деца? Въпросите нямат еднозначен отговор, тъй като прочетените по страниците на вестниците и списанията за деца стихотворни текстове са много различни.

Когато говорим за художествена проза за деца във времето преди Първата световна война, трябва да започнем оттам, че преобладаващата жанрова форма е разказът. В това отношение детско-юношеската проза се отличава съществено от тази за възрастни даже и когато става въпрос за наченки на художественост.

Дискусионен остава въпросът за източниците на голяма част от публикуваните в периодичния печат разкази. Това от своя страна гравитира около проблема за авторството на прозаическите текстове. Причината е в това, че голяма част от тях са неподписани и остава под въпрос кои и колко са преводни, кои са от български автори, доколко вторите са оригинални текстове и доколко повлияни, т. е. преработени чужди текстове, под които често можем да прочетем „Приспособил“ преди името на „автора“. Този въпрос е от съществено значение, тъй като би осветлил и един друг, често дискутиран или приет априори, факт - за генетическите връзки на нашата детска литература с фолклора. Прегледът на периодичните издания, от които е събран основният корпус от произведения за деца до Първата световна война, ни насочва към друга интересна следа. Оказва се, че влиянието на чуждите literatury е факт, който не трябва да се подценява, тъй като тяхното присъствие на страниците на периодичните издания има много устойчив профил през целия период. За това свидетелстват и много документи на времето, като спомени на редактори и издатели, литературна критика, публикации в педагогическия печат. Основният, но не единствен източник, са издания на руски език, които са най-достъпни поради езика и поради създалата се културна традиция още в епохата на Българското възраждане. В литературата за деца тенденцията се ражда в годините преди Освобождението, когато започва съставянето на учебници, основният корпус от детски книги.

Когато става въпрос за периодичен печат, по презумпция се разбира, че ще се коментират преди всичко публицистични текстове. Когато периодичният печат е за деца и юноши, картината е коренно различна. Сферата, в която най-често се проявява публицистиката, е обществено-политическият живот. Нейните текстове са предназначени за масовия читател/слушател. При това те трябва да бъдат създадени по такъв начин, че да не затрудняват реципиента, независимо от неговата социална принадлежност, образование, възраст и други. С други думи, публицистиката има много широка аудитория. Целта на публицистичните текстове е едновременно да информират и да въздействат върху читателя. Очакваният ефект е да се създаде позиция по конкретни теми, да се формира общественото мнение. Темите са актуални, новините са от настоящето.

Тъй като целите на детско-юношеския периодичен печат са предимно образователни и нравствено-възпитателни, логично в него рядко могат да бъдат прочетени публицистични текстове. Като съотношение между последните, от една страна, и художествените и научнопопулярните, от друга, преобладаващият брой са от втората група. Нещо повече. Има списания, в които читателят не може да открие нито един публицистичен текст. Това са предимно специализираните или художествените списания, в които, по разбираеми причини, могат да се прочетат само такива материали, които иманентно съдържат публицистични и художествени черти. Стратегията на всеки текст, публикуван на

страниците на детско списание или вестник, не се отличава съществено от тази, която преследва учебникът. Той трябва да възпитава нравствено, а не да дава на читателите си новините от последния час. Това е заявявано нееднократно в публикации относно ролята на периодиката за деца и юноши.

Изискванията, които се вменяват на детско-юношеската литература, предопределят нейния аполитичен характер, което съществено я оразличава от периодиката за възрастни.

Въпреки аполитичния характер на периодиката за деца и юноши, новинарски материали могат да се прочетат на техните страници. Най-често публицистични текстове можем да открием на страниците на детските вестници, нерядко обособени в новинарски рубрики. И това е една от най-важните отлики в иначе трудно различимите помежду си вестник и списание. Това доближава детския вестник до този за възрастни в по-голяма степен, отколкото детското списание. Имайки предвид факта, че детските вестници са много по-малко на брой от списанията, това също налага усещането за липса или недостатъчно присъствие на публицистиката на страниците на детско-юношеския печат.

Можем да предпоставим идеята, че информативната функция на новината в детския периодичен печат не е доминираща. По-скоро тук се търси въздействието, което тя предизвиква, и по този начин публицистиката подчинява своите цели на възпитателната природа на периодичния печат за деца и юноши.

Научнопопулярните текстове са много важен елемент от периодичните издания за деца. На първо място, защото те обемат съдържанието на голяма част от тези издания. На второ място, те са важна част от детско-юношеската литература от зората на нейното създаване до днес и пренебрегването им би довело до невъзможността да се познава тази литература. Защо се налага те да бъдат дискутирани отделно от другите видове проза? Това са текстове, които преследват различни цели в сравнение с художествените. Полагането им в близко съседство (в едно и също книжно тяло) и идентична рецепция дава възможност да се доближим до важни нерешени въпроси на теорията на детската литература. Като например тези за жанровия и стиловия синкретизъм, за безпроблемното съжителство на високите идеали на голямата литература и техниките на популярната и други.

Началото на нашата детска литература е свързано с научнопопулярни текстове. Още в първата книга, създадена специално за децата, „Рибният буквар”, Петър Берон включва много такива текстове, чиято цел е обслужването на преподаването в различни области на науката (физика, астрономия, математика, география, история). Освен в учебниците такива текстове запълват страниците на много помагала в помощ на децата ученици, книги от различни области на науката, енциклопедии, списания, вестници и др. Енциклопедичният характер на българските учебници през Възраждането, както и на периодичните издания много години след това, до голяма степен се дължи на големия брой научнопопулярни четива из различни области на науката и обществения живот. Просвещенците налагат енциклопедизма като една от основните особености на много книги, издадени през тази епоха.

У нас началото си този тип текстове водят от епохата на Възраждането. Но почеркът е просвещенски, което е едно от доказателствата за безпроблемното съжителство на двете епохи през българския XIX век. Те са резултат на нарасналите нужди от познание в областта на точните науки и от желанието на авторите им да приобщят все повече читатели към високата наука. За това подсказва и наименованието им, в което е експлицирана амбицията текстът да стане достъпен, максимално популярен, без това да довежда до лишаването му от научност. Голямата популярност, на която се радва научнопопулярната литература в полето на детската, се дължи и на възрастови особености на адресата.

Недостатъчната посветеност в тайните на науките, нормална за детството, прави тези текстове особено необходими. Те са единствената възможност да се получат реални знания в дадена научна област. Тяхната цел може да се определи единствено като образователна. В този смисъл детското четиво може да служи като илюстрация на оразличаването между

масова и популярна литература, при дефинирането на които някои автори поставят знак за равенство.

Детско-юношеският периодичен печат е интересно изследователско поле. Познаването на богатия емпиричен материал дава отговори на много въпроси, в същото време коригира много митове относно създаването и битуването на нашата детска литература. Периодът до Първата световна война се характеризира с бум на периодични издания за деца, което не е случаен факт. Само поставен в конкретния исторически контекст, той може да бъде правилно разчетен. И макар че към днешна дата голяма част от написаното по страниците на вестниците и списанията изглежда неактуално, то би могло да даде отговори на много въпроси, както и да очертае параметрите на бъдещи изследвания.

Подобен изследователски подход към периодиката за деца е полезен преди всичко поради осветляването на много непознати факти от историята на българската детска литература, което, от своя страна, би допринесло много за нейното историческо описание. Тази история е част от историята на литературата изобщо, доколкото има общи полета с литературната класика и популярната литература. И докато литературата за възрастни би имала своите любопитни контексти, съотнесена към тази за деца, то познаването на популярната литература е невъзможно без детската.

Емпиричното изследване на този дял от литературата за деца би помогнало и на педагогиката в опитите ѝ да представи по един по-атрактивен начин задължителните знания, използвайки многото текстове и илюстрации от периодиката за деца.

Периодичният печат до Първата световна война ни насочва към корените на нашата детска литература в различните ѝ жанрови проявления и преводната литература. Прегледът на печата разтваря непознати страници от творчеството на класици на българската литература като Иван Вазов или Елин Пелин, чиито съчинения все още не са събрани.

Разгръщането на хиляди недостатъчно изследвани страници ни дава възможност да очертаем творческия профил на много незаслужено забравени, но много ярки личности от началото на миналия век – редактори, писатели, издатели, художници.

Не на последно място, детско-юношеският периодичен печат има общи територии с други културологични полета. Поставянето му в един контекст с тях би насочило изследователските усилия в една много интересна област и би направило картината на културния живот до Първата световна война по-атрактивна.